

Kerstin Hagenfeldt, ordförande SBU:s projektgrupp: Osteoporos – prevention, diagnostik och behandling

Ny rapport om osteoporos kommer inom kort

SBU utvärderar prevention, diagnostik och behandling

II John Blivik argumenterar i sin artikel i detta nummer av Läkartidningen för ett ökat engagemang inom primärvården för diagnos och behandling av osteoporos. Det är glädjande att en representant för primärvården aktivt engagerar sig i området. Primärvården kan göra och gör viktiga insatser på livsstilsnivå: uppmuntran till regelbunden fysisk aktivitet, hjälp till rökstopp, behandling av sjukdomar med östrogenförlust och, inte minst, genom att se till att de äldre klarar en adekvat nutrition och inte är undernärda.

Mycket återstår att göra

När det gäller diagnostik och behandling kvarstår, som Blivik påpekar, dock mycket att göra. Han anser att vårdcentralerna bör utrustas med enkla och kostnadseffektiva metoder för bentäthetsmätning i ett led att identifiera riskgrupper för intervention. Enligt Blivik är lösningen ultraljudsundersökning av hälbenet, och han framhåller att denna typ av undersökning synes predicera höftfraktur lika bra som den mer komplicerade, dyrare och mer svåråtkomliga DXA-mätningen, »dual x-ray absorptiometry«, av lårbenshals och kotor.

Utän att direkt uttala det menar han att SBU-rapporten från 1995 [1] nu är förlegad och att mycket vetenskapligt material tillkommit som gör att SBU:s slutsatser angående vilka som borde undergå benmineralmätning inte längre är aktuella. Han påpekar också att tiden går – ingenting görs och patienterna står utan hjälp.

Fler riskgrupper aktuella

En bedömning av den litteratur som tillkommit 1994–1998 har nyligen utförts av två deltagare i SBU-gruppen, Olof Johnell och Maria Sääf. Deras slutsatser publicerades i Läkartidningen 38/00 [2]. I princip kommer man, med stöd i de nya forskningsrapporterna, fram till samma slutsatser vad gäller mätning av benmassa och frakturprediktion som angavs i den metaanalys som finns i SBU-rapporten från 1995. Johnell och Sääf föreslår en utvidgning av indikationerna för benmineralmätning till att omfatta fler riskgrupper än de som angavs i SBU-rapporten.

De kommenterar också undersökning av hälbenet med ultraljud; några studier visar att ultraljudsundersökning kan förutsäga frakturer på liknande sätt som benmineralmätning. De

Se även artikeln på sidan 876 i detta nummer.

ger dock inga rekommendationer om vilken eller vilka mätmetoder som bör användas.

Uppdatering på gång

För att uppdatera rapporten från 1995, och med ett breddat mandat, arbetar sedan hösten 1999 en ny projektgrupp på Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) för att utvärdera hela området osteoporos, inklusive prevention, diagnostik och behandling. Gruppen är brett sammansatt och inkluderar endokrinolog, invärtesmedicinare, ortoped, radiolog, omvårdnadsforskare, medicinskt ansvarig sjuksköterska, sjukgymnast, geriatiker, allmänläkare, gynekologer, hälsoekonomer samt en expert på utvärdering av medicinska metoder från SBU:s systerorganisation i Norge. Man beräknar att rapporten skall vara klar för SBU:s styrelse att ta ställning till under hösten 2002.

Även om det vetenskapliga underlaget fortfarande är bristfälligt vad gäller möjligheten att ge definitiva rekommendationer om specifika mätmetoder, står det klart att projektgruppen bör komma fram till resultat som kan läggas till grund för Socialstyrelsens vårdprogram och nationella rekommendationer vad gäller omhändertagandet av denna stora patientgrupp företrädesvis inom primärvården.

Referenser

1. Statens beredning för medicinsk utvärdering. Mätning av bentäthet. SBU-rapport 127, 1995.
2. Johnell O, Sääf M. Värdet av bentäthetsmätningar – en uppföljning av slutsatserna i den tidigare SBU-rapporten. Läkartidningen 2000; 97:4113-6.